

On Tour

Petr Ferenc

The exhibition *On Tour*, which has been taking place at the Czech Museum of Music since November 2023, shows us the everyday life of a travelling musician. It presents aspects of musical life that are obscured by the glare of the spotlights: planning the journey, obtaining the necessary permits, negotiating with impresarios, existential difficulties, life backstage, and also the deaths suffered by many traveling musicians while far from home.

In planning the exhibition, the team of authors took their starting point from the collections of the Czech Museum of Music and to a lesser extent from other departments of the National Museum, but they also had to take into consideration the layout of the exhibition space: the former rows of chapels of the former church, which naturally break down the themes of exhibitions held there into individual chapters. The architects of the exhibition also emphasised this layout in their design, working with parts of the structure of the previous exhibition *Music Menagerie*. Thanks to their training in scenography, they conceived the exhibition as the story of a musician who, on the way from the backstage entrance for performers, through the dressing room, and out onto the stage, is reflecting upon where he or she has ended up, and how. The exhibition's individual topics and chapters correspond to imaginary stops along the way of this journey of introspection.

The Wide World

The entrance to the exhibition consists of an imitation of a reception desk, and the theme of preparations and planning for travel is presented in the same room. Such preparations have always involved a wide variety of itineraries, offers of engagements in the form of letters, telegrams, and appointment books, supplemented here by unique exhibits like Jaroslav Ježek's fingerprints from the United States immigration authorities, a globe from Antonín Dvořák's study, and a letter from the same composer to a debtor: unless he is paid the fee he is owed, he will be unable to travel to America for a second time.

The second room is devoted to means of transportation. Musicians travelled by train, bus, or even stage-coach, as is shown by tickets and photographs from earlier times. There were songs about vehicles, and music about travelling was recorded in the grooves of shellac gramophone records and wax cylinders.

While Jan Kubelík could afford to ride in a private coach, the travels of many long forgotten musicians were far less comfortable or glamorous. The third room of the exhibition is devoted to such travelling musicians as itinerant fiddlers, young female harp players (who were sometimes abused for prostitution), or present-day buskers. The contrast is highlighted by a pair of harps on display: one, about two metres tall and lavishly decorated, was used to

accompany Emmy Destinn, while the other, a “hook harp”, was carried along by its owner during travels on foot in pursuit of profits.

The nature of the fourth stop in the exhibition is determined in part by the playful title *Circus on Wheels*. On one side, we take a glance at the world of circus bands, including the famous march *Entrance of the Gladiators*, and on the other side is a mock-up van with the Cirkus Alien freetekno sound system. In the world of nomadic electronic dance music, a van is a home, a means of transportation, and sometimes, after modifications, even itself a musical instrument for DJs. Inside the mock-up van, we see the technologies used for the sound system (turntables, a drum machine) and a sampling of unique visual aesthetics associated with the genre. Visitors to the exhibition can try using pre-made tracks to create their own mix.

In the middle of the exhibition, listening points with the spoken word offer a chance for a break. Among the display cases with portable musical instruments like the hurdy-gurdy and the most remarkable instrument cases, our attention is drawn to part of the collection of gramophone records that belonged to the author Karel Čapek, who specialised in “ethnic music”. The exhibition also echoes such ethnic music; the wanderings of musical styles may have had even more important consequences than the wanderings of individual musicians. Where has country music caught on? Or African rhythms? What ideas did the people of Czechoslovakia have about the exotic Pacific region?

The ensuing rooms and stops follow the imaginary tracing of a finger along a map to find the often surprising places around the world visited by Czech musicians. Of course, the most successful of these musicians are mentioned: Smetana, whose drawings will be surprising to many people, Dvořák, the Kubelík family, Emmy Destinn... The rooms are divided into areas corresponding to continents, and many of the rather small exhibits are assembled like a mosaic of souvenirs, documentation, photographs, evidence of the activities of publishers of music and other materials abroad, and appearances before crowned heads.

**Views of the exposition space /
Pohledy do výstavního prostoru**
© NM

The exhibition ends with preparations before a concert in a backstage dressing room and going under the lights before an applauding audience simulated in this case by a recording triggered by a photocell.

Acting as a refrain that unifies the exhibition are objects that we do not ordinarily see on stage: luggage and cases for musical instruments. This partly involves items from the museum collections, but the design of the scenography is supplemented by material from the museum's repository, items from second-hand shops, and other found objects. The largest piece of luggage, a modern tour case on wheels, is used not only for its visual quality and its archetypal nature in relation to today's concert tours, but also as a support for the biggest interactive screen in the exhibition.

Screens, Headphones

An exhibition on a musical topic inevitably involves sound samples. *On Tour* has not only musical examples, but also bilingual recordings of excerpts from the memoirs of a wide variety of musicians. Visitors can look forward to the excitement of a jazz big band tour (Karel Vlach) and to the kidnapping of Vincenc František Faltis by pirates.

An isolated “cinema box” was built for experimental, structuralist films by Martin Klapper, a filmmaker and musician living in Denmark. The installation attempts the best possible imitation of the sights and sounds at Klapper's performances. There is a pair of interactive screens that let visitors use numbered “virtual” pins on a map to find supplementary information about the objects on display in the form of texts, photographs, music, and video.

The largest room of the exhibition is dominated by a projection of a globe with animations of concert tours of five performers, including the Bohemian Quartet, the violinist Josef Suk, and the group Jablkoň.

Views of the exposition space /
Pohledy do výstavního prostoru
© NM

Collections, acquisitions, loans, auxiliary programmes

The exhibits from the collection of the National Museum involve classical music apart from a few exceptions. Today's activities of rock bands and experimental musicians are mainly presented through loaned materials such as the characteristic costume worn by members of the group Laura a její tygři ("Laura and Her Tigers", supplemented by documentation of their appearance in North Korea), testimony about the organisation of the first Prague concert of the Rolling Stones, the "non-musical instruments" of Martin Klapper and Petr Vrba, and the wooden trophy of the group Jablkoň.

The time required to realise an exhibition (in this case approximately two years) can result in changes to some of its exhibits. In the case of the exhibition *On Tour*, during its preparation, materials from the estate of the reggae singer Aleš Drvota were successfully acquired, including a commemorative plaque and part of the archive of the Czech rock group Už jsme doma.

The last room of the exhibition ("backstage") was designed architecturally as an intimate stage for about 30 audience members. It was the venue for discussions with performers in conjunction with guided tours; at other events, guests were invited to a meeting room with the availability of projectors and amplification. The exhibition also offered a little "souvenir from the tour", a bilingual brochure with a selection of texts and photographs.

Team of Authors:

Authors: Petr Ferenc, Mariana Lebedová

Expert consultants: Dagmar Štefancová, Tereza Žůrková

Curator of the exhibition: Mariana Lebedová

Production: Karolína Pösingerová, Jana Fottová

Architecture and interior design: Daniel Dvořák, Karel Kut

Graphics: Milan Jaroš

Realisation of the exhibition: Roman Bártů

Public relations: Kristina Kvapilová

Address: Petr Ferenc, České muzeum hudby, Karmelitská 2, 118 00 Praha 1, Czech Republic

E-mail: petr.ferenc@nm.cz

Na turné

Petr Ferenc

Výstava *Na turné*, která v prostorách Českého muzea hudby probíhá od listopadu 2023, přibližuje všední život cestujícího hudebníka. Ukazuje aspekty hudebního života skryté v záři světél ramp: plánování cesty, získávání potřebných povolení, jednání s impresárii, existenční těžkosti, život v zákulisí a také smrt, která potkala mnohé cestující hudebníky daleko od domova.

Autorský tým při zpracování libreta vycházel ze sbírek Českého muzea hudby a v menší míře i jiných složek Národního muzea, kromě toho však musel vzít v úvahu dispozici výstavních prostor – bývalé řady kaplí zrušeného kostela, která témata zde konaných výstav přirozeně traktuje do jednotlivých kapitol. Tuto dispozici ve svém návrhu zdůraznili i architekti výstavy, pracující s částí stavby předchozí výstavy *Hudební zvířinec*. Díky průpravě v oboru scénografie pojali koncept jako příběh hudebníka, který na cestě mezi zadním vchodem pro účinkující, šatnou a pódiem reflektuje, kde a jak se to vlastně ocitl. Jednotlivá témata / kapitoly výstavy odpovídají pomyslným zastavením při této introspekci.

Širým světem

Vstup do výstavy tvoří imitace vrátnice, ve stejné místnosti je prezentováno téma příprav na cestu a plánování. K tomu vždy patřily nejrůznější itineráře, nabídky angažmá formou dopisů i telegramů a diáře, zde doplněné jedinečnými exponáty, jako jsou otisky prstů Jaroslava Ježka z imigračního úřadu Spojených států amerických, globus z pracovny Antonína Dvořáka a dopis téhož skladatele dlužníkovi: nebude-li mu vyplacen dlužný honorář, nebude se moci podruhé vydat do Ameriky.

Druhá místnost je věnována dopravním prostředkům. Hudebníci cestovali vlaky, autobusy, loďmo, ba i dostavnikem, jak dosvědčují dobové jízdenky a fotografie. O dopravních prostředcích se zpívalo a „dopravní“ skladby byly vryty do drážek šelakové desky a voskového válečku.

Zatímco Jan Kubelík si mohl dovolit salónní vagón, řada dnes již zapomenutých muzikantů cestovala v mnohem menším komfortu a okázalosti. Třetí místnost výstavy je dedikována právě jim, ať už se jedná o potulné šumaře, mladistvé harfenistky (občas zneužívané k prostituci) či současné buskery. Kontrast je zvýrazněn vystavenou dvojicí harf – na jednu, přibližně dvoumetrovou a bohatě zdobenou, se nechala doprovázet Ema Destinová, druhá, tzv. háčková, provázela svoji majitelku na pěším vandru za výdělkem.

Povahu čtvrtého zastavení výstavy spoluurčuje slovní hříčka v názvu – *Cirkus na kolečkách*. Na jedné straně tu máme vhléd do světa cirkusových orchestrů, včetně slavného *Vjezdu gladiátorů*, na druhé straně imitaci dodávky freetekno sound systemu Cirkus Alien. Ve světě

nomádské odnože elektronické taneční hudby je dodávka domovem, dopravním prostředkem a někdy, po úpravách, i samotným hudebním nástrojem DJů. Uvnitř „dodávky“ vidíme techniku používanou sound systemy (gramofony, bicí automat) a ukázkou svěbytné výtvarné estetiky, která se s žánrem pojí. Návštěvník výstavy si může zkusit míchat svůj taneční track z připravených stop.

Uprostřed výstavy nabízejí odpočinek poslechové body s mluveným slovem. Mezi vitrínami s cestovními hudebními nástroji, jako je niněra, a nejpozoruhodnějšími „futrály“ zaujme část sbírky gramofonových desek spisovatele Karla Čapka, jenž se specializoval na takzvanou etnickou hudbu. Výstava evokuje i její „ohlasy“ – putování hudebních stylů má možná významnější důsledky než putování jednotlivých hudebníků. Kde všude zakotvila country hudba, kde africké rytmy, jaké byly československé představy o tichomořské exotice?

Následující řada místností a zastavení je pomyslným putováním prstem po mapě a nalézáním často nečekaných stop českých hudebníků ve světě. Zmínění jsou samozřejmě i ti nejuspěšnější – Smetana, jehož kresby mnohé překvapí, Dvořák, Kubelíková, Destinnová. Členění místností odpovídá kontinentům, množství spíše drobných exponátů skládá dohromady mozaiku suvenýrů, dokumentace, fotografií, svědectví nakladatelské a vydavatelské zahraniční činnosti i vystupování pro korunované hlavy.

Závěr výstavy patří předkoncertní přípravě v zákulisní šatně a vstupu do světla reflektorů před aplaudující publikum, jež v tomto případě imituje nahrávka spouštěná fotobuňkou.

Jako refrén sjednocují výstavu objekty, které na pódiu nevidíme – zavazadla a „futrály“ na hudební nástroje. Zčásti jde o sbírkové předměty, zčásti o doplnění scénografického řešení z fundusu, bazarů a jiných nálezů. Největší zavazadlo, současný *tourcase* na kolečkách, je využito nejen pro své vizuální kvality a archetypálnost ve vztahu k současným koncertním šňůrám, ale také jako opora největší interaktivní obrazovky ve výstavě.

From a guided tour / Z komentované prohlídky
© NM

Bena Havlů, virtuoso player of the five-row xylophone (photograph from an auxiliary programme for the exhibition *On Tour*, 6 June 2024). The performer has toured much of the world playing this instrument, from Asia to Europe and from the Nordic countries to the Caribbean.

Bena Havlů, virtuoska na originální pěťřadý xylofon (foto z doprovodného programu k výstavě *Na turné*, 6. 6. 2024). S tímto nástrojem interpretka procestovala velkou část světa, od Asie přes Evropu a její severské oblasti až po Karibik.

© NM

Obrazovky, sluchátka

Výstava na hudební téma se neobejde bez zvukových ukázek. V případě *Na turné* se jedná nejen o ukázky hudby, ale také o dvojjazyčně načtené úryvky vzpomínek nejrozličnějších hudebníků. Návštěvník se může těšit na cvrkot při šňůře jazzového bigbandu (Karla Vlacha) i na únos Vincence Františka Faltise piráty.

Samostatný „kinobox“ byl vybudován pro experimentální, strukturalistické filmy v Dánsku žijícího filmaře a hudebníka Martina Klappera, instalace se snaží co nejlépe napodobit audiovizuální situaci Klapperových vystoupení. Dvojice obrazovek je interaktivní, prostřednictvím pomyslných, číslovaných „špendlíků v mapě“ lze dohledat doprovodné informace k vystaveným předmětům, a to v podobě textů, fotografií, hudby i videa.

Největší místnosti výstavy dominuje projekce globusu s animovaným zakreslením koncertních šňůr pěti interpretů, mj. Českého kvarteta, houslisty Josefa Suka a skupiny Jablkoň.

Sbírký, akvizice, zápůjčky, doprovodné programy

Exponáty ze sbírek Národního muzea se až na výjimky týkají vážné hudby. Současný provoz rockových a experimentujících hudebníků je přiblížen především formou výpůjček. K nim patří charakteristický kostým skupiny Laura a její tygři (doplněný dokumentací jejich

vystoupení v Severní Koreji), svědectví o organizaci prvního pražského koncertu Rolling Stones, „nehudební nástroje“ Martina Klappera a Petra Vrby a dřevěná trofej skupiny Jablkoň.

Čas, který realizace výstavy vyžaduje, což jsou v tomto případě přibližně dva roky, dokáže v jejím libretu leccos změnit. V případě výstavy *Na turné* se během realizace podařilo získat pozůstalost zpěváka reggae Aleše Drvoty včetně pamětní desky a část archivu rockové skupiny Už jsme doma.

Poslední místnost výstavy („zákulisí“) byla architektky navržena jako komorní scéna pro přibližně třicet diváků. Odehrály se v ní besedy s interprety, navazující na komentované prohlídky; na další akce byli zájemci zváni do zasedací místnosti s možností projekce a amplifikace. Výstava nabídla i malý „suvenýr z turné“ – dvojjazyčnou brožuru s výběrem textů a fotografií.

Autorský tým:

Autoři: Petr Ferenc, Mariana Lebedová

Odborná spolupráce: Dagmar Štefancová, Tereza Žůrková

Kurátorka výstavy: Mariana Lebedová

Produkce: Karolína Pösingerová, Jana Fottová

Architektonické a interiérové řešení: Daniel Dvořák, Karel Kut

Grafika: Milan Jaroš

Realizace výstavy: Roman Bártů

Práce s veřejností: Kristina Kvapilová

Adresa: Petr Ferenc, České muzeum hudby, Karmelitská 2, 118 00 Praha 1, Česká republika

E-mail: petr.ferenc@nm.cz